

k vládnemu návrhu zákona o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon)

Parlamentná tlač 526 - druhé čítanie

PREDNESENÉ ZNENIE

V súlade s ustanoveniami zákona č. 350/1996.Z.z. o rokovacom poriadku NR SR v znení neskorších predpisov predkladám nasledujúci pozmeňujúci a doplňujúci návrh :

K ČI.I.

1. § 4 vrátane nadpisu znie:

„§ 4

Ochrana zdroja a obsahu informácií

1) Fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá sa podieľa na získavaní alebo spracovávaní informácií za účelom ich zverejnenia alebo zverejnených v periodickej tlači, v agentúrnom spravodajstve, má právo odoprieť súdu alebo inému orgánu verejnej moci poskytnutie informácie o zdroji ako aj o pôvode alebo obsahu týchto informácií.

2) Fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá sa podieľa na získavaní alebo spracovávaní informácií za účelom ich zverejnenia alebo zverejnených v periodickej tlači, v agentúrnom spravodajstve, má právo odoprieť súdu alebo inému orgánu verejnej moci predloženie alebo vydanie vecí, z ktorej by mohol byť zistený zdroj, pôvod či obsah týchto informácií.

3) Právom podľa odsekov 1 a 2 nie sú dotknuté povinnosti ustanovené osobitným právnym predpisom nenadržovať páchatel'ovi trestného činu a prekaziť alebo oznámiť trestný čin ^{x)}.

4) Ustanovenia odsekov 1 a 2 sa nevzťahujú na oznamovaciu povinnosť vydavateľa periodickej tlače v súvislosti s inzerciou podľa osobitného prepisu. ^{x1)}

Poznámky pod čiarou k odkazom x a x1 znejú:

x) napríklad § 129 ods. 3 Trestného poriadku, Trestný zákon

x1) napríklad § 32 ods.10 zákona SNR č.511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov“

Odôvodnenie:

Ide o zapracovanie odporúčania OBSE prevzatím právnej úpravy tohto ustanovenia z českého zákona.

Odporúčanie OBSE znie :

- o Ochrana zdrojov by mala byť definovaná ako právo médií a nie povinnosť a mala by sa aplikovať na všetkých, čo sa pravidelne zaoberajú profesionálnym šírením informácií.

Pozmeňujúci návrh

OBSE vo svojom stanovisku k vládnemu návrhu zákona o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve pripomína, že v medzinárodnom práve je dlhodobo zavedené právo médií zachovávať mlčanlivosť o svojich zdrojoch informácií avšak vo väčšine európskych krajín je ochrana zdrojov pridelená **ako právo alebo privilégium**, nie ako povinnosť. Výnimku tvorí v tomto ohľade len Švédsko, preto odporúča, aby Slovensko nasledovalo postup väčšiny európskych krajín a súčasne toto právo neobmedziť iba na vydavateľov a ich zamestnancov vzhľadom na veľký počet novinárov na Slovensku v slobodnom povolani.

Akceptovaním tohto odporúčania pre fyzické a právnické osoby plnenie povinnosti ustanovujú osobitné právne predpisy najmä Trestný poriadok a Trestný zákon.

2. § 6 ods.1 sa vypúšťa

Doterajšie odseky 2 až 5 sa označujú ako odseky 1 až 4.

Poznámka pod čiarou 8 sa vypúšťa ostatné odkazy pod čiarou sa vzostupne prečísľujú.

Odôvodnenie:

Ide o jedno z najdôležitejších odporúčaní OBSE, ktoré znie :

- § 6 bod 1 by mal byť z návrhu zákona úplne vypustený. Je zbytočný, vágny, a príliš všeobecný a členovia exekutívy by nikdy nemali mať možnosť udeľovať pokuty médiám.

Zákony regulujúce činnosť a pôsobenie tlačových médií by nemali obsahovať obmedzenia obsahu. Režim zákazu uverejnenia určitého druhu informácií by mal byť definovaný v zákone všeobecnej aplikácie, ako sú trestné a občianske zákony. Napríklad paragrafy 423 a 424 Trestného zákona zakazujú podnecovanie nenávisťi.

Uvedenie týchto všeobecných zákazov v špecifickom zákone je zbytočnou dvojkoľajnosťou, ktorá pri vecne rozdielnej definícii pojmov zbytočne zneprehľadňuje právny poriadok Slovenskej republiky.

Nejasné a nepresné pojmy a podmienky môžu zapríčiniť interpretačné problémy t.j. svojvoľný a subjektívny výklad zákona prípadne aj jeho zneužitie.

3. § 6 ods.3 písm.h) slová „podľa §11“ vypustiť a nahradiť „podľa §12“

Legislatívnotechnická úprava, ktorá súvisí s bodom 7. tohto pozmeňujúceho návrhu.

4. § 6 ods. 4 slová „podľa §11 ods.4 písm.j)“ vypustiť a nahradiť „podľa §12 ods.4 písm.j)“

Legislatívnotechnická úprava, ktorá súvisí s bodom 7. tohto pozmeňujúceho návrhu.

Pozmeňujúci návrh

5. § 7 až § 10 vypustiť a nahradiť novými ustanoveniami § 7 až § 10, ktoré znejú:

„§ 7

Právo na opravu a odpoveď

- 1) Ak periodická tlač alebo agentúrne spravodajstvo obsahuje **nepravdivé, neúplné, nepresné alebo pravdu skresľujúce skutkové tvrdenia**, ktoré sa dotýka cti, dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby; názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby, na základe ktorého možno fyzickú osobu alebo právnickú osobu presne určiť, má fyzická osoba alebo právnická osoba právo žiadať bezodplatné uverejnenie opravy alebo odpovede. Vydavateľ periodickej tlače je povinný opravu alebo odpoveď uverejniť.
- 2) Odpoveď musí uviesť v čom sa skutkové tvrdenie dotýka cti, dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby, alebo názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby a písomný návrh znenia odpovede. **Odpoveď musí byť rozsahom primeraná namietanému skutkovému tvrdeniu a ak je namietaná len jeho časť tak tejto časti.** Nesmie obsahovať hodnotiace úsudky žiadateľa o uverejnenie odpovede a musí byť podpísaná.
- 3) Osoba, na žiadosť ktorej bola vydavateľom uverejnená oprava alebo odpoveď podľa tohto zákona, nemôže požadovať uverejnenie ďalšej opravy alebo odpovede na túto uverejnenú opravu alebo odpoveď.
- 4) Právo na opravu, odpoveď patrí po smrti fyzickej osoby blízkym osobám.^{x2)}

§ 8

Právo na dodatočné oznámenie

- 1) Ak periodická tlač alebo agentúrne spravodajstvo obsahuje skutkové tvrdenie o konaní pred orgánom verejnej moci vedenom proti osobe, na základe ktorého možno osobu presne určiť, a toto konanie bolo ukončené právoplatným rozhodnutím, má táto osoba právo žiadať uverejnenie dodatočného oznámenia o konečnom výsledku tohto konania. Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra sú povinní dodatočné oznámenie uverejniť bezodplatne.
- 2) Právo na dodatočné oznámenie patrí po smrti fyzickej osoby blízkym osobám.^{x2)}

Poznámka pod čiarou k odkazu x2 znie:

x2) §116 Občianskeho zákonníka

§ 9

Podávanie a podmienky uverejnenia opravy, odpovede a dodatočného oznámenia

- 1) Žiadosť o uverejnenie opravy, odpovede alebo dodatočného oznámenia musí mať písomnú formu a musí byť žiadateľom podpísaná.
- 2) Žiadosť o uverejnenie opravy, odpovede a dodatočného oznámenia musí obsahovať názov a deň vydania periodickej tlače alebo deň zverejnenia agentúrneho spravodajstva,

Pozmeňujúci návrh

ktoré obsahovalo **nepravdivé, neúplné, nepresné alebo pravdu skresľujúce skutkové tvrdenia**, ktoré sa dotýka cti, dôstojnosti alebo súkromia fyzickej osoby, alebo názvu alebo dobrej povesti právnickej osoby alebo skutkové tvrdenie o konaní pred orgánom verejnej moci vedenom proti osobe. Súčasťou žiadosti musí byť písomný návrh:

- a) znenia opravy a konštatovanie a popis nepravdivého neúplného, nepresného alebo skresľujúceho skutkového tvrdenia alebo
 - b) znenia odpovede alebo
 - c) znenia dodatočného oznámenia.
- 3) Žiadosť o uverejnenie opravy alebo odpovede sa musí doručiť vydavateľovi periodickej tlače alebo tlačovej agentúre najneskôr do 60 dní odo dňa vydania alebo zverejnenia napadnutého spravodajstva, inak právo na opravu alebo odpoveď zaniká.
- 4) Žiadosť o uverejnenie dodatočného oznámenia sa musí doručiť vydavateľovi periodickej tlače alebo tlačovej agentúre do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie skončilo, inak právo na dodatočné oznámenie zaniká.
- 5) Vydavateľ periodickej tlače je povinný opravu, odpoveď alebo dodatočné oznámenie uverejniť do ôsmich dní odo dňa doručenia žiadosti o uverejnenie opravy, odpovede alebo dodatočného oznámenia alebo v najbližšom vydaní periodickej tlače pripravovanom po doručení žiadosti o uverejnenie. Tlačová agentúra je povinná opravu, odpoveď alebo dodatočné oznámenie uverejniť do ôsmich dní odo dňa doručenia žiadosti o uverejnenie opravy, odpovede alebo dodatočného oznámenia.
- 6) Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra je povinná opravu, odpoveď a dodatočné oznámenie uverejniť
- a) v rovnakej periodickej tlači alebo agentúrnom spravodajstve, a to takým spôsobom, aby oprava, odpoveď alebo dodatočné oznámenie bolo umiestnené na rovnocennom mieste a rovnakým písmom ako bolo uverejnené namietané skutkové tvrdenie,
 - b) výslovným označením „oprava“, „odpoveď“ alebo „dodatočné oznámenie“ s uverejnením mena, priezviska alebo názvu žiadateľa o uverejnenie opravy, odpovede alebo dodatočného oznámenia,
 - c) v znení, v akom bola napísaná alebo vopred dohodnutá žiadateľom o uverejnenie opravy a odpovede,
 - d) na vlastné náklady.
- 7) Ak zanikne periodická tlač, je jej vydavateľ povinný opravu, odpoveď alebo dodatočné oznámenie uverejniť v inej, ním vydávanej periodickej tlači, s rovnakou územnou pôsobnosťou a periodicitou. Ak tento vydavateľ už nevydáva žiadnu periodickú tlač, je povinný za podmienok stanovených týmto zákonom na svoje náklady strpieť uverejnenie opravy, odpovede alebo dodatočného oznámenia v inej periodickej tlači, na ktorej sa dohodne so žiadateľom o uverejnenie opravy, odpovede alebo dodatočného oznámenia .

§ 10

Výnimky z povinnosti uverejniť opravu, odpoveď a dodatočné oznámenie

Pozmeňujúci návrh

Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra nie je povinná uverejniť opravu, odpoveď a dodatočné oznámenie ak

- a) žiadosť bola podaná po uplynutí lehoty ustanovenej v § 9 odseku 3 a 4,
- b) žiadosť nespĺňa náležitosti podľa § 9 odseku 2,
- c) oprava alebo odpoveď smeruje proti skutkovému tvrdeniu uverejnenému na základe preukázateľného predchádzajúceho súhlasu žiadateľa o uverejnenie opravy alebo odpovede,
- d) predtým, ako mu bola doručená žiadosť o uverejnenie opravy, odpovede alebo dodatočného oznámenia, uverejnil opravu z vlastného podnetu alebo uverejnil opravu odpoveď a dodatočné oznámenie na žiadosť niektorej z osôb uvedených v § 7 ods. 4 alebo v § 8 ods. 2 a dodržal pritom podmienky ustanovené týmto zákonom pre uverejnenie opravy, odpovede a dodatočného oznámenia,
- e) uverejnenie odpovede by predstavovalo porušenie dobrých mravov alebo by jeho uverejnením došlo k spáchaniu trestného činu alebo iného deliktu,
- f) napádané skutkové tvrdenie je citáciou tvrdenia tretej osoby určenej pre verejnosť alebo jeho pravdivou interpretáciou a ako také bolo označené alebo prezentované.“

6. Za § 10 sa vkladá nový § 11, ktorý vrátane nadpisu znie :

„§ 11

Uplatnenie práva na uverejnenie opravy, odpovede a dodatočného oznámenia

- 1) Ak vydavateľ periodickej tlače alebo tlačová agentúra neuverejnia opravu, odpoveď alebo dodatočné oznámenie vôbec alebo ak nedodržia niektorú z podmienok na ich uverejnenie rozhodne na návrh osoby, ktorá o ich uverejnenie vydavateľa periodickej tlače alebo tlačovú agentúru požiadala, súd.
- 2) Návrh podľa odseku 1 sa musí podať na súd do 30 dní po uplynutí lehoty na uverejnenie opravy, odpovedi alebo dodatočného oznámenia, inak právo domáhať sa na súde uverejnenia opravy, odpovedi alebo dodatočného oznámenia zaniká.“

Odôvodnenie:

Ide o zapracovanie odporúčaní OBSE prevzatím právnej úpravy týchto ustanovení z českého zákona.

Odporúčania OBSE znejú:

- Kvôli zabráneniu možnosti zneužitia odporúčame, aby sa práva na opravu a odpoveď zlúčili do jedného opravného prostriedku, ktorý bude použitý iba v prípade, ak žiadateľ dokáže preukázať svoj oprávnený záujem na oprave nepresného alebo zavádzajúceho tvrdenia uverejneného v periodickej tlači.
- Dĺžka času na uverejnenie odpovede by mala byť predĺžená, napríklad na 8 dní.
- Podmienky na odmietnutie opravy a odpovede by mali byť rozšírené na prípady, keď je odpoveď dlhšia ako to, čo je nevyhnutné na skorigovanie pôvodnej chyby, keď je odpoveď disproporčná, v rozpore so zákonom, alebo v rozpore s právami tretej strany, alebo prináša nové skutočnosti, alebo keď už bola poskytnutá oprava, ktorá napravila

Pozmeňujúci návrh

spôsobenú ujmu, ako aj prípady, keď bolo pôvodné skutkové tvrdenie odôvodniteľné dôležitejším a oprávneným verejným záujmom.

- Dĺžka odpovede by mala byť explicitne obmedzená na to, čo je potrebné opraviť v pôvodnom tvrdení.
 - Malo by byť explicitne uvedené, že štát a verejné orgány by nemali mať možnosť žiadať právo na opravu alebo odpoveď.
 - Právo žiadať peňažnú náhradu za nezákonné neposkytnutie opravy alebo odpovede by sa malo odstrániť.
 - Predpis, že oprava alebo odpoveď musia byť uverejnené na "rovnocennom mieste a rovnakým písmom" ako pôvodné tvrdenie by mali byť nahradené predpisom požadujúcim, aby dostali porovnateľne dôležité miesto.
- Zákaz pre noviny uverejňovať súvisiaci text pre opravu a odpoveď by mal byť odstránený.

Vo vládnom návrhu zákona ustanovenie §7 o práve na opravu a ustanovenie §8 o práve na odpoveď sa prelínajú pričom ich uplatnenia sú rozdielne, čo môže mať za následok sťaženie uplatnenie práva dotknutej osoby a neprehľadenie právneho poriadku SR.. V tlačovom zákone platnom v ČR ale i v dokumentoch Európskeho spoločenstva a Európskej únie sa používa spravidla inštitút práva na odpoveď, ktorý zodpovedá v podstate obsahu práva na opravu a práva na odpoveď (*podporne možno uviesť Rezolúciu č. 2 Sloboda novinárov a ľudské práva, prijatú na 4. európskej konferencii ministrov Rady Európy 7. - 8. 12. 1994 v Prahe. Formulácie práva na opravu dbajú o to, aby bolo "dostupné každému jednotlivcovi bez zbytočného obmedzenia a veľkých nákladov" z Rezolúcie /74/ 26 prijatej Výborom ministrov Rady Európy*), preto je potrebné – s prihliadnutím na zaužívané mediálne tradície - zjednodušenie, zjednotenie podmienok a sprehládnenie uplatnenia práva bežného, čo v pozmeňujúcom návrhu predkladáme.

Vládny návrh zákona obsahuje nejednotné termíny v § 7 ods. 4 rámci práva na opravu a v § 8 ods.4 v rámci práva na odpoveď, nakoľko v tejto veci neexistuje štandard jeho podoby a v Odporúčaní Európskeho parlamentu a Rady Európy z 30.4.2004 sa táto úprava dáva do právomoci členských štátov je potrebné vychádzať z našich pomerov (i doposiaľ zaužívaných zvyklostí) najmä, preto, že demokratické princípy nemajú takú silnú tradíciu, aby sme vedeli prevziať francúzsku tradíciu. Lehota ôsmich dní na uverejnenie opravy je zakotvená v súčasne platnom tlačovom zákone a rovnaká lehota zjednoteného inštitútu opravy a odpovede je zaužívaná aj v okolitých krajinách – t.j. v českom i nemeckom práve. Dôležitá je aj presná špecifikácia rozsahu odpovede, ktorá musí byť primeraná napadnutému skutkovému tvrdeniu a nie celému novinárskemu textu, v ktorom sa napadnuté skutkové tvrdenie vyskytlo. Vládny návrh zákona dáva žiadateľovi o opravu neprimerane veľký priestor, tým, že v §8 ods.3 vládneho návrhu zákona je uvedené „ odpoveď musí byť rozsahom primeraná textu, ktorého obsahom je skutkové tvrdenie“ čo umožňuje zneužitie pre iné ciele, než je zlepšenie informovanosti verejnosti v zmysle deklarovaného práva na odpoveď.

Je potrebné, aby sa z navrhovanej právnej úpravy odstránili ustanovenia, ktoré sú v rozpore s ústavou. Na tento závažný problém poukázala nielen opozícia ale aj parlamentní právnicki. Rozporom a protiústavnosťou je : obmedzenie podľa §8 ods. 5, ktoré vydavateľovi zakazuje k uverejnenej odpovedi uverejniť súvisiaci text obsahujúci hodnotiaci úsudok, a to ani na inom mieste vydania periodickej tlače alebo agentúrneho spravodajstva, čo je porušením čl. 26 Ústavy SR.

Pozmeňujúci návrh

§7 ods. 1 definuje, kedy vzniká právo na opravu a odpoveď . V pozmeňujúcom návrhu precizujeme túto definíciu tak, že ak ide o „**nepravdivé, neúplné, nepresné alebo pravdu skresľujúce skutkové tvrdenia** ktoré sa dotýka cti, ...“ vzniká právo na opravu a odpoveď. Toto spresnenie považujeme za dôležité, a pre prax významné z dôvodu, aby média neodmietli žiadosť o opravu a odpoveď tým, že nimi uverejnené tvrdenia nie sú vyslovene nepravdivé len napr. vytrhnuté z kontextu t.j. neúplné! Číže treba vyjasniť podmienky tak, aby šéfredaktor mohol odmietnuť len reakciu na vyslovene pravdivé tvrdenia.

§9 ods. 3 lehota na podanie žiadosti o opravu alebo odpoveď je upravená na doterajších pôvodných **60 dni** od zverejnenia inkriminovanej správy. **Vláda síce odôvodňuje znenie tlačového zákona tým, že chce dať "občanom" právo na odpoveď, v praxi im ho však sť'ažuje.** V odborných diskusiách sa doteraz zvažovala skôr možnosť, či 60 dni nie je málo, lebo bežný občan, ktorý nemá politické a stranícke štáby a nesleduje cele spektrum tlače, často prehliadne takúto informáciu. Skrátenie tejto lehoty vo svetle odborných diskusií na 30 dni považujem za absurdné, neodôvodnené a protichodné deklarovaným zámerom vlády!

Vo vládnom návrhu zákona k dodatočnému oznámeniu je potrebné priložiť „právoplatné rozhodnutie, ktorým bolo ukončené konanie pred orgánom verejnej moci vedené proti osobe“. Podľa §8 ods.3 zákona č. 428/2002 Zb. o ochrane osobných údajov spracúvanie osobných údajov o porušení ustanovení predpisov trestného práva, priestupkového práva alebo občianskeho práva, ako aj o výkone právoplatných rozsudkov alebo rozhodnutí môže vykonávať len ten, komu to umožňuje osobitný zákon t.j. polícia, prokuratúra a obvodné úrady, ktoré prejednávajú priestupky. Podmieňovať žiadosť o dodatočné oznámenie doložením tohto právoplatného rozhodnutia, ktoré je osobitnou kategóriou osobných údajov je neprípustné a preto v pozmeňujúcom návrhu je táto podmienka vypustená.

7. Doterajší § 11 sa označuje ako §12

Legislatívnotechnická úprava

8. Doterajší § 12 sa označuje ako §13 a v novo označenom §13 ods.1 písm. a) sa vypúšťa a súčasne sa ruší označenie písmena b),

V novo označenom §13 ods. 1 až 3 znejú:

„1) Ministerstvo uloží vydavateľovi periodickej tlače alebo tlačovej agentúre pokutu do 50 000 Sk za porušenie povinnosti podľa §6 ods.1.

2) Ministerstvo uloží vydavateľovi periodickej tlače pokutu
a) do 30 000 Sk za porušenie povinnosti podľa §6 ods. 2 alebo 3
b) do 10 000 Sk za porušenie povinnosti podľa §12 ods.8

3) Ministerstvo uloží tlačovej agentúre pokutu do 30 000 Sk za porušenie povinnosti podľa §6 ods.4.“

Odôvodnenie:

Vo vládnom návrhu zákona § 12 ods.1 písm. a) oprávňuje exekutívu (ministerstvo/ministra kultúry) na uloženie pokuty za porušenia obsahového obmedzenia uvedeného v § 6 ods.1

Pozmeňujúci návrh

návrhu zákona, čím sa dostáva do nesúladu s dlhodobou fungujúcimi medzinárodnými štandardmi, na základe ktorých médiá by mali regulovať iba nezávislé orgány –súdy.

Nakoľko - na základe odporúčania OBSE - tento pozmeňujúci návrh v bode 2 ruší obsahové obmedzenie médií v §6 vypustením odseku 1, s ňou súvisiaca právomoc exekutívy sa stáva bezpredmetnou a vo vzťahu k týmto zmenám je potrebné uskutočniť aj legislatívnotechnickú úpravu novo označeného §13 t.j. vo vládnom návrhu zákona §12.

9. Doterajší § 13 a 14 sa označuje ako §14 a 15

Legislatívnotechnická úprava

Týmto pozmeňujúcim návrhom súhlasia poslanci NR SR :

Meno a priezvisko

Podpis

1. Agnes Biró

2. Pál Csáky

3. Martin Franc

4. MAGDA VAŠÁRYOVÁ

5. IVAN STEFANEL

6. VLADIMÍR PALKO

7. F. MIKLOTH

8. Rudolf Bauer

9. Pavol Mihárik

10. JÁN LIPCE

11. Balázs Janka

12. MIKLÓS Lőrö

13. Milan HORT

14. Peter MISOŠIK

15. LUCIA ŽITNÁRČEK

16. JOSEF BERÉNYI

17. Iveta Radičová

18. HANNA DAVÍŠ

19. MARIA SÁBOLOVA

Podpis
Agnes Biró
Pál Csáky
Martin Franc

MAGDA VAŠÁRYOVÁ

IVAN STEFANEL

VLADIMÍR PALKO

F. MIKLOTH

Rudolf Bauer

Pavol Mihárik

JÁN LIPCE

Balázs Janka

MIKLÓS Lőrö

Milan HORT

Peter MISOŠIK

LUCIA ŽITNÁRČEK

JOSEF BERÉNYI

Iveta Radičová

HANNA DAVÍŠ

MARIA SÁBOLOVA